

פרוטוקול מס' 260

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
ביום ג', י"ג בשבט תשל"ז - 1.2.77, שעה 08.30

נ כ ח ר :

חברי הוועדה: י. ארידור - יו"ר
ח. אבו-רביעה
י. באדי
א. גיבלבר
א. ורדיגר
ח. קאופמן
ד. קורן
ב. צ. קשת
י. חמיר

מוזמנים:

י. מרקוביץ - משרד הפנים
א. שפיר - מפקח כבאות ראשי
ע. לפיד - עיריית ת"א
מר להב -
י. ריטוב -
ס. פסו - ירושלים
י. קלנג - מרכז השלטון המקומי

מזכיר הוועדה:

י. ברזני

ר ש מ ה :

א. ארלר

סדר-היום:

מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה
בענין סכנת שריפות במבני ציבור
ובמבנים גדולים.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

היו"ר י. ארידור:
אני פותח את הישיבה.
אני מברך את אורחיינו, ואת ח"כ
יוסף תמיר שחזר משיבת של מועצת אירופה. ביום ו' הקרוב נשמע ממנו
דיווח על נסיעתו זו.

י. תמיר:
ח"כ מואב העלה הצעה לסה"י בכנסת
בדבר הכורים הגרעיניים. משום-מה
החליטה ועדת הכנסת להעביר את הנושא לוועדת הכספים, ואני רוצה
להציע שועדת הפנים תביע מחאה על הסטייה הבלתי-סבירה הזאת מחלוקת
התפקידים והסמכויות בכנסת.

היו"ר י. ארידור:
אני מקבל את ההצעה, והוועדה
תמחה בנושא זה.

ביום 25.10.76 הניחה ועדת הפנים
על שולחן הכנסת מסקנות בנושא סכנת שריפות במבני ציבור ובמבנים
גדולים. בסעיף 9 של המסקנות נאמר שהוועדה מחליטה לקיים מעקב אחר
ביצוע המסקנות, ועל שר הפנים לדווח לה לא יאוחר מ-31.12.76 על
ביצוע המסקנות. דיווח כזה לא קיבלנו עד היום.

י. מרקוביץ:
שר הפנים לא הוזמן. אילו הוזמן
- היה מדווח.

היו"ר י. ארידור:
שר הפנים יכול לדווח גם בכתב.
עכ"פ, אני מציע שהיום נשמע את
הדיווח על סעיפי המסקנות, אחד-אחד.

סעיף 2 של המסקנות קובע שאין
פיקוח מתאים על הבניה מבחינת מניעת שריפות. האם נעשה משהו בנושא
זה?

י. מרקוביץ:
עקרונית, בכל המקרים שבהם
מוציאה ועדת התכנון המקומית
היתר בניה, היא כוללת בו תנאים בנושע מניעת שריפות. בנושא זה
נוהגת ועדת התכנון לקבל את המלצות נציג הכבאות, למרות שהוא משמש
בה כתפקיד יועץ בלבד ולא בעל דעה מכרעת. הבעיה העיקרית קיימת
במהלך הבניה ובסיומה. במהלך הבניה המצב הוא שיש מעט מאוד פיקוח,
או כמעט שאין כלל. במלים אחרות: בגלל בעיות כוח אדם קשה היום
לשירותי הכבאות לקיים פיקוח סדיר על ביצוע הבניה, והם עושים זאת
לרוב רק בסוף, ולא ברוב המקרים. אנחנו מבקשים מן האוצר לתגבר את
המדורים למניעת דליקות וחקירות ברשויות המקומיות. היום יש בארץ
בסך הכל 47 כבאים העוסקים בנושא זה. אנחנו סבורים שצריך לפחות
להכפיל את המספר. מבחינת הפיקוח אנחנו פונים אפוא לאוצר. צריך
לזכור שבמשך שנתיים היתה הקפאה של כוח אדם. אבל אנחנו מקווים
שעכשיו תהיה היענות לנו מצד האוצר.

גם מבחינת המשרד אנחנו רוצים
לתגבר את נושא הפיקוח על הבניה ומניעת השריפות, פיקוח על רשויות
הכבאות. גם בזה אנחנו פונים לנציבות ולאוצר לתגבר אותנו ע"י אישור
תקן של ספקח על מניעת דליקות ומפקחים מחוזיים. בעבר דרישותינו אלו
לא נענו. אנחנו מקווים שעכשיו ייענו.

י. מרקוביץ:

נחבקשנו להמציא רשימה של מבנים גבוהים, הרשימות כפי שהוגשו לוועדה הן של הוועדה לתיאום בטיחות אש, של איגוד חברות הביטוח ושירותי כיבוי האש, ולא של המשדד. רשימות אלו אינן מרויקות ואינן שלמות, אבל אין לנו רשימות אחרות. בכל רשות מקומית יש היום תיק לכל מבנה כזה; המבנים פזורים בכל הארץ.

הי"ר י. ארידור:

אבל למה אין לכם ריכוז ארצי של רשימת המבנים הללו, כדי שתקבלו תמונה כוללת של המצב? כי ברשימות שלכם לא כלול למשל מלון "דבורה".

י. מרקוביץ:

הרשות המקומית היא הגורם המפקח על הנושא הזה. לצורך זה יש לה יחידת כבאות, רישוי, וועדת התכנון והבניה. משדד הפנים אינו מקיים פיקוח באחרים. נציג של לשכת מפקח הכבאות הראשי מבקר מדי פעם ברשויות הכבאות, בודק את התיקים אם הם מתנהלים כראוי, ומה המצב. איננו סבורים שאנחנו צריכים לעבוד במקום הרשויות המקומיות, שהן התא היסודי לצורך זה. את הבעיות המתעוררות מדי פעם אנחנו מנסים לפתור בדרך של חקיקה או הסדרים ארגוניים. בת"א למשל נתקלנו בבעיות מסוימות. ישבנו עם מר לפיד ועם אנשי הכבאות, והגענו לסיכומים... איננו מקיימים פיקוח ישיר על האחרים.

לגבי בטיחות שיטתית של בניינים וכו', בזמנו הגענו למסקנה שהתקנות כפי שקיימות היום לגבי בניינים גבוהים אינן מספיקות וטעונות תיקון, לאור ההתפתחות שחלה בעולם בתחום הכבאות. המנכ"ל מינה ועדה בראשותו של הלל אלדג, מורכבת מאנשי מקצוע, שכבר עשתה עבודה גדולה ויסודית, ותוך כחודש חסיים את עבודתה, ואז אפשר יהיה לנסח מחדש את התקנות לגבי בניה גבוהה.

לפי חוק התכנון והבניה חובה להוציא היתר בניה, אבל אין חובה להוציא תעודת גמר. כלומר, רשות מקומית רשאית להוציא תעודת גמר. זאת תעודה שבה מצויין אם מולאו כל תנאי ההיתר. אני מקווה שבטפל בתיקון החוק בנקודה זו, לאור המלצות ועדת הפנים. יחד עם זה, בקרוז יתפרסם חוזר של המנכ"ל שימליץ בפני ועדות התכנון שבכל בנין גבוה, בנין ציבורי ובית-מלון ידרשו תעודת גמר כחובה.

הי"ר י. ארידור:

אינני מבין. אם בנין אינו עומד בסטנדרט הדרישות של הכבאות -

התנאי הזה צריך להיכלל ברשיון.

י. מרקוביץ:

הוא נכלל. אבל צריך לוודא שהוא יחבצע. לכך דרוש מנגנון. אינני סבור שעיריית ת"א כיום מסוגלת לעמוד בפיקוח כזה.

י. קלוג:

יכולה ומסוגלת.

י. מרקוביץ:

עכ"פ, כיום אין מקיימים את הפיקוח במהלך הבניה, כי במצב הנוכחי של כוח אדם אין אפשרות אובייקטיבית לעמוד בזה.

י. מרקוביץ:

מה כולל היום אותו מדור למניעת דליקות בכל רשות מקומית? בח"א למשל יש היום שבעה אנשים במדור למניעה ולחקירת שריפות. בפ"ת יש שניים; בנתניה - 2; בירושלים - 2; בחיפה חמישה. זה איננו מספר שמסוגל להתמודד עם הנושא.

הי"ר י. ארידור:

לא דרוש אדם מיוחד כדי למנוע דליקות. כשנותנים את הרשיון צריך לבדוק אם מולאו כל התנאים הקשורים במניעת דליקות.

י. מרקוביץ:

זה לא כל-כך פשוט. כשמכניסים לרשיון הוראות מורכבות לגבי אינסטלציות, מעלית, מדרגות, עשן וכו' - אותו מדור הוא המכין את כל הדרישות הללו, והוא המפקח על כך. צוות העובדים של המדור הזה איננו מסוגל לפקח במהלך הבניה, לטענת המפקחים.

הי"ר י. ארידור:

אם יש לכם 900 כבאים - הצענו שיהיו רק 880, ואת הכסף של 20 הנותרים תעבירו לנושא המניעה.

י. מרקוביץ:

זה בלתי אפשרי.

אנחנו רוצים לחקוף את הבעיה משני כיוונים: מצד אחד להגדיל את האחראיות של מי שבונה, עי"כ שצריך יהיה להגיש מסמך לקבלת תעודת גמר, מה שהיום לא קיים. מצד שני אנחנו בטוחים שע"י 47 אנשים בשירותי הכבאות בכל הארץ אין כל אפשרות אובייקטיבית להתמודד את הבעיה, וזאת על סמך חוות-דעת של מומחים.

י. תמיר:

בשירותים המודרניים בתקופתנו יש דברים שכל מעלתם ויתרונם בכך שאתה מונע באמצעותם תופעות שעלולות להיגרם ע"י הזנחה. אחד מהם הוא שירותי הכבאות. כלומר, אם אתה עושה כל מה שניתן לעשות בהתאם לטכנולוגיה החדשה והתקציבים העומדים לרשותכם כדי למנוע דליקות או לאתורם ולכבותן מיד - אתה חוסך מיליונים, בכוח אדם, בציוד ובתקציבים. הוא הדין גם בזיהום אוויר. המסקנה הפשוטה היא שבמקום להחזיק כבאים, ציוד, סולמות הידראוליים וכו' ולהקדיש שם את עיקר ההוצאה - מוטב לשים את הדגש במניעת שריפות. ואת זה אינכם עושים.

יש לי רושם שמד מרקוביץ בא לישיבת היום בלתי מוכן. נדמה לי שבסולם העיסוקים שלך במשרד הפנים נושא הכבאות איננו במקום ראשון, ולא כך צריך להיות, בפרט במצבנו הבטחוני. אתה מטיל את האחראיות על הרשויות המקומיות, אבל אינני יודע אם תאמת את דברייך עם מרכז השלטון המקומי.

משום כך אני מציע להפסיק עכשיו את הישיבה, לאות מחאה. עניין הכבאות במדינת ישראל, בתנאים של הגילויים האחרונים, הוא אחד הנושאים החשובים במדינה, ואתה אחראי לו. צריך להזרים דם חדש בכל הנושא הזה, חוך התעניינות גוברת ותקציבים חדשים, ותוך שינוי יעדים בכיוון של מניעה במקום שריפה לאחר מעשה. אני עצמי גר בח"א בבניין של 120 משפחות. האם מישהו בא פעם לבדוק את מצב שירותי הכיבוי בבניין?

אני מציע אפוא שתקיימו ישיבה נוספת בנושא, לאחר שתינתן שהות למשרד הפנים ללמוד היטב את הנתונים.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

י. מרקוביץ:

אני רוצה להודיע שלישיבת היום
באתי מוכן. מי שיטען שאפשר להוריד
מספר אנשים ממצבת כוח האדם של שירותי הכבאות - איננו מדייק; זה דבר
שאיננו עומד במבחן. מספר הכבאים במדינת ישראל אין לו אח ורע בכל
העולם מבחינת צמצומו.
אני מקבל בשתי ידי את דברי ח'כ
תמיר על הצורך במניעה. אבל אם אתה מציע לקחת מכאן ולהעביר לשם -
זה דבר בלתי אפשרי.

הי'ר י. ארידור:

השאלה היא של עדיפויות. 900 אנשים
אינם מספיקים גם למניעה וגם
לכיבוי. האם עדיפים אפוא 900 כבאים ו-50 מפקחי מניעה, או מוטב
שהיו 850 כבאים ו-100 מפקחי מניעה?

י. ריטוב:

בנושא מניעת השריפות אנחנו עובדים
עם מחצית מספר המפקחים הדרוש.
בשטח כיבוי שריפות דרושים לנו פי ארבעה.

הי'ר י. ארידור:

אבל אנחנו יודעים שבתחום של כיבוי
שריפות הצלחתכם גדולה, בעוד שבשטח
של מניעת שריפות הצלחתכם היא אפס. גם אם הצלחתכם בכיבוי שריפות
תהיה אפוא קטנה יותר - המטרה תושג ע"י הצלחה רבה יותר במניעה. כך
צריך לעשות את החשבון. השיקול הוא אם כדי להפחית בתאונות הדרכים
מוטב לסלול עוד כביש, או להשקיע את הכסף באמבולנסים נוספים.

י. מרקוביץ:

מה שנוגע לתיאום עם השלטון
המקומי: ברגע שנכנסתי לתפקידי
הפעלתי ועדת תיאום עם מרכז השלטון המקומי. ועדה זו כבר ישה
פעמים ודנה בנושא, והנושא נמצא בתיאום ובהבנה מלאה.

את שירותי הכבאות צריך לתגבר.
וידוע שבשנתיים האחרונות לא חלה התקדמות בתחום זה, בגלל המדיניות
הידועה. אנחנו יכולים היום לומר בפה מלא שתקן הכבאים כיום אינו
עונה לצרכים, לא בזמן שלום ובוודאי שלא באזן מלחמה. אמרנו זאת גם
לאוצר, וחובתנו להביא זאת גם לידיעתכם.

סעיף 4 של מסקנות הוועדה מדבר
על סטנדרטים ארציים מפורטים. אמרתי שקיימת ועדה שעובדת על התקנות.
היא פועלת כבר חודשיים. היא הוקמה ב-7.9.76, וצריכה לסיים את עבודתה
בימים אלה.

לסעיף 5 של המסקנות: למפקח כבאות
ארצי יש סמכויות מלאות בכל הנוגע לתפקידו, בהנחה שתפקידו הוא לפקח.

הי'ר י. ארידור:

האם יש לו סמכויות להיכנס לכל
מקום?

יש לו.

י. מרקוביץ:

רק לא לסגור.

א. שפיר:

מדוע?

הי"ר י. ארידור:

כי זאת סמכותה של הרשות המקומית.

י. מרקוביץ:

בסעיף 22 של חוק שירותי הכבאות
נאמר ששר הפנים ימנה את מפקח

הי"ר י. ארידור:

הכבאות הראשי, ויקבע את חפקידיו.

הרשות המקומית היא האורגאן הישיר
המוציא רשיונות בניה, רישוי
שלושת הדברים קשורים זה בזה.

י. מרקוביץ:

ועסקים, והוא מטפל בענייני כבאות.

החוק אוסר שחובותיה של רשות
כבאות כוללות גם חובה להבטיח
ולתאם את כל הסידורים הדרושים למניעת שריפות. למה לא יעניק אפוא
שר הפנים סמכות למפקח הכבאות הראשי להוציא צו לסגור מקום שלא ענה
לתנאים?

הי"ר י. ארידור:

במקום ראש העיר?

י. מרקוביץ:

נוסף לראש העיר.

הי"ר י. ארידור:

האם יעלה על הדעת שהמפקח הארצי
יופיע במבנה כלשהו ברשות מקומית
ויוציא צו סגירה? איננו עושים זאת, ואיננו צריכים לעשות זאת בשום
נושא. כי ברשויות המקומיות יושבים נבחרים ציבור אחראים.

י. מרקוביץ:

אבל במלון "דבורה" למשל, שנה
שלמה כתבתם ולא זעניתם. למה לא
ייאמר בתקנות שמפקח הכבאות הארצי רשאי במקרה כזה לסגור את המקום?
זאת היתה המלצת ועדת הפנים לשר: במקרים של סכנה לחיי אדם, כשאינן
פעולת מניעת מטעם השלטון המקומי - מוסמך המפקח הארצי (עם אפשרות
ערעור לביהמ"ש) להוציא צו סגירה.

הי"ר י. ארידור:

השאלה היא אם ניתן לקבוע בתקנות
סמכות של הוראה כל-כך מרחיקת לכת
כמו צו סגירה. צו סגירה של עסק זהו דבר רציני מאד.

ע. לפיד:

אם סבורים שבתקנות אין אפשרות
לתת סמכות כזאת - אפשר גם לתקן
את החוק. עכ"פ, מאז ההמלצות של ועדת הפנים היה זמן גם להגיש הצעה
לתיקון החוק, ולא הייתם צריכים לטעון שאין לכם סמכויות.

הי"ר י. ארידור:

לא זאת הטענה. איננו רוצים
בסמכות כזאת. לא פעם טוענים בגוד
משרד הפנים למה הוא נכנס לעניינים הפנימיים של הרשויות המקומיות.

י. מרקוביץ:

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

היו"ר י. ארידור:
אבל אם אתם רואים שנמקום מסויים עלולה בכל רגע לפרוץ שריפה והרשות המקומית לא מסדירה את זה - אתם חייבים לפעול.

מרקוביץ:
מבחינת העקרון, הרשות המקומית היא האורגאן המפקח ואורגאן הביצוע. מנקודת הראות של המשרד אנחנו סבורים שלא צריך לשנות את הקונצפציה הזאת. אנחנו גם סבורים שיש בידי הרשויות המקומיות כל האמצעים לממש את סמכותן זו. סעיף 6 של המלצות הוועדה מדבר על הפעלת החוק. לדוגמה אני רוצה להביא את תל-אביב. ישבנו והגענו לסיכום ולהסדר שבכל מקרה ניתן להפעיל את החוק, והוא יופעל.

היו"ר י. ארידור:
מה אתם עושים למשל כשרשות פלונית לא מפעילה את החוק כמו שצריך?
אילו סנקציות אתם מפעילים נגדה?

מרקוביץ:
אנחנו משתדלים ללכת בדרך של הסבר ולא של סנקציות. הבעיות הן בעיות של חי אדם פנימי בתוך הרשות המקומית. היום המצב הוא שרשות הכבאות מודיעה על כך גם למחלקה המשפטית שתנקוט בשעת הצורך באמצעים משפטיים, כולל צו סגירה של עסק. אבל יש בעיות לא פשוטות: אם בית-חולים למשל אינו עונה לדרישות - איננו מאמין שמישהו יסגור בית-חולים. או בית-חרושת גדול שמעסיק מאות עובדים. אבל במקרים שראש העיר יכול לעשות בהם - הוא יעשה. נדמה לי שבת"א סגרו לאחרונה מועדון ברחוב אלנבי.

סעיף 7 של המלצות אומר שהוועדה ממליצה לא לאפשר ביטוח של מבנה שלא עמד בדרישות. אני מבין שזאת המלצה לחברות הביטוח.

היו"ר י. ארידור:
לא. הצענו שאתם תשנו את החוק בנדרון, כדי שמפעל שלא עמד בדרישות הכיבוי - לא יאפשרו לו ביטוח, שבעל המבנה ידע שבמקרה כזה הוא אישית ישא בנזק.

מרקוביץ:
ומה על אנשים שנמצאים במקרה במקום?

היו"ר י. ארידור:
אפשר לומר שהביטוח יחול על מי שנמצא במקום, אבל המבנה עצמו לא יבוטח.

מרקוביץ:
אין לנו סמכות להיכנס לתחום שבין חברות הביטוח והמבוטחים.

היו"ר י. ארידור:
אני מדבר על שינוי החוק. הבעיה פשוטה: מבנה כמו זה של מלון "דבורה" לא יבוטח אם לא ימלא אחר כל הדרישות, ואז בעל המלון ידאג מבחינת האינטרס שלו לכך שיוכל להתבטח. זה לא נוגע לחברות הביטוח. צריך לקבוע בחוק שמבנה כזה אסור לבטח. מודע אין מבצעים את המלצה הזאת של ועדת הפנים?

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

י. טרקוביץ:
אין תקדים כזה בכיטוח. מצבם של מבנים מבחינה זאת איננו גרוע ממצבם של אובייקטים אחרים, ולדעת משרד הפנים אין מקום לגישה כזאת. זהו דבר בעל השלכות כל-כך מרחיקות לכת, שיכול לסבך את המצב בצורה קיצונית. אפשר לפעול בדרך של רישוי עסקים וכו', אבל לא לומר: אל תבטחו את המבנה הזה. אין לכך תקדים.

היו"ר י. ארידור:
משום שאין לכך תקדים אנחנו מציעים לשנות את הקונצפציה. השאלה איננה אם יש או אין לכך תקדים, אלא אם הרעיון כשלעצמו הוא טוב. ועד עכשיו לא שמעתי למה הוא לא טוב.

מר להב:
אי-אפשר מצד אחד לתת למפעל רשיון, ומצד שני להגיד שאסור לבטח אותו.

י. טרקוביץ:
אני מוכן להעלות את הרעיון בפני המפקח על הביטוח באוצר; אינני חושב שהוא יסכים.

לדוגמה: בונים מלון גדול, ועוד לפני מתן תעודת הגמר מגיעים למסקנה שיש בו ליקוי כלשהו. האם אפשר במקרה זה לומר: אין ביטוח - וזה אחרי שהמלון קיבל המלצות מהמדינה, עם תיירים וכו'?
או למשל בית-חולים שלא ענה במאה אחוז לצרכים, וקשה לו להתארגן. האם נחליט שאין לו ביטוח?

היו"ר י. ארידור:
בהחלט. ענין הביטוח לא יכה כל-כך מוסדות גדולים כמו בתי-חולים ממסלתיים או של קופ"ח. אבל אדם פרטי שלא יוכל לבטח את המבנה שלו ולא יוכל לישון טוב בלילה מדאגה - ידאג לכך שנושא הכבאות יהיה מכוסה כראוי.

סעיף 8 של ההמלצות משבח, ובצדק, את פעולות הכבאים בזמן שריפה. הוועדה לא מצאה פגם קונסטרוקציוני בפעולות הכבאים בכיבוי שריפות. לכן לא נדון על כך היום. הבעיה היא כאמור בשטח מניעת שריפות ולא כיבויין.

אני מציע שנשמע עכשיו אומדנים ומספרים: מהו מספר האנשים שנמצאים היום לועתכם במבנים שאינם מוגנים כראוי מפני שריפות, שנמצאים בסכנה מהסוג של מה שקרה במלון "דבורה"?

כמה בניינים תיקנתם בשטח זה של מניעת שריפות בחצי-השנה האחרונה? כמה בניינים מהסוג הזה נסגרו כתוצאה מפעולה שלכם? כמה דרשתם לסגור? כמה סירבו לסגור? ומה הסיבה שלא הצלחתם לסגור אותם?

אי-אפשר להשוות את הרישוי מבחינת הכבאות עם כל רישוי אחר. כי ברישוי רגיל מדובר בכסף, ואילו כאן מדובר בחיי אדם.

ובענין מלון "דבורה" קראנו בעתון שהיו דרישות לסגור את המלון, ואף היו בענין זה פניות לביהמ"ש. אם זה נכון - למה לא בוצע הדבר? אם זה לא נכון - למה לא היתה דרישה כזאת?

כאן מערנבים שני דגרים: בין מלון
"דבורה" ובין המועדון הנמצא בו.

מר להב:

לגבי המועדון נכון שהיתה דרישה כזאת.

למה לא היתה דרישה כזאת לגבי המלון
עצמו? כי שריפה מסוג זה יכולה
ניספו שם עשרות אנשים, למרות וללא

הי'ר י. ארידור:

להתפשט תוך 3-5 דקות, ורק בנס לא
קשר ליציאות של שירותי הכבאות.

בהמלצותינו אמרנו שקיימת רשימה
חלקית בלבד של מבנים שהוגדרו כמסוכנים.

י. בארי:

האם היום הרשימה כבר מלאה?

למעשה שמענו שאין רשימה כלל. כי
הטענה היא שאין צורך ברשימה כזאת
כיוון שכל הפעולות צריכות להיעשות ברשות המקומית, ושם צריכה להיות
הרשימה. ואילו אני טוען שרשימה מרכזית דרושה, כיוון שמשרד הפנים חייב
לדעת את ההיקף הארצי של התופעה. והעובדה שאין רשימה כזאת רק מעידה
על כך שגם רשימות מקומיות למעשה אין.

הי'ר י. ארידור:

נכון. אין רשימות כאלה.

א. שפיר:

יש קצת אי-הבנה בענין זה בין משרד
הפנים ובין מרכז השלטון המקומי.

י. קלנצ:

במסקנות של ועדת הפנים נקבע שיש
213 מבנים מסוכנים. המספר איננו מדויק. בערים הגדולות יש רשימה של
מבנים מסוכנים, כלומר מבנים בעלי 5 קומות ויותר שאין בהם למשל סולם
דירבי, נוסף על המעלית והמדרגות. ומכל מקום, אין צורך בחוקים מיוחדים,
צריך לתת רק סמכות לוועדת בנין ערים לחייב בבתי בני שש קומות ומעלה
התקנת סולמות הידראוליים.

לגבי פיקוח על מניעה: נכון שמניעה
חוסכת עבודה. אבל אפשר בהחלט שמשרד הפנים יעביר לעיריית הנחיות, ופקח
עירוני הוא שיהיה מסונה על כך שאין לתת רישיון בניה אלא לאחר חתימת
רשות הכבאות של האיזור. אני חושב שבאיזור הדרום למשל - האיזור שאני
יושב בו - אין עירייה מוציאה רישיון אפילו לחדר נוסף, כולל במבני ציבור,
ללא פיקוח כזה.

סעיף 4 של המלצות הוועדה מדבר על

הצורך ברביזיה כללית בנושא של שירותי הכבאות. כיום נמל אשדוד או
בתי-הזיקוק הם רשות נפרדת, שאיננה בסמכות העירייה. בגישה הזאת צריכה
כאמור לחול רביזיה. צריך להתייחס לנושא ברצינות רבה יותר משנעשה עד
היום, בפרט במצב הקיים של פרוטקשן והצתות.

סעיף 5 של המלצות מדבר על תעודת

גמר. לא דרוש לשם כך חוק. איננו מוציאים רישיון לבנין כלשהו ללא תעודת
גמר. ייתכן שמשרד הפנים צריך להוציא הוראות מחייבות בנדון לכל רשות
מקומית.

מה שנוגע לסגירת עסקים, אינני מתאר

לעצמי שמפקח הכבאות במשרד הפנים יוציא הוראה לראשי ערים שאם מבנה
כלשהו לא יתוקן - האחריות עליהם. יש מבנים שנבנו לפני עשרות שנים,
כולל בתי-חולים, והנמצאים מתחת לכל תקן. ייתכן שצריך לדאוג לתת להם
הלוואה למטרה זו, כדי לאפשר להם את השינויים של הכבאות.

הי"ר י. ארידור:
אני חושב שהבעיה העיקרית, עוד לפני אמצעים של כיבוי, היא שצריך לסלק דברים דליקים מן המקום, וזה קל וגם לא עולה הרבה כסף. אבל ייתכן שאני טועה.

א. שפיר:
אינך צודק. הכנסת בעצמה שילמה מאד-אלפי לירות אחרי ביקורת שלי כדי לסלק את כל הבידוד שהוכנס לבנין בניגוד לדעתי.

י. קלנג:
יש בהחלט מקום גם לכיוון המחשבה של הי"ר. יש לפעמים טנק דלק שנמצא ממש ליד חדר ההסקה, וזה לא ענין של הוצאה גדולה.

מה שנוגע לביטוח - עד כמה שאני יודע, במסגרת פוליסת הביטוח עסק שאין לו רשיון לא מבוטח, אפילו ביטח אותו בעליו. שום חברה ביטוח לא תבטח דבר בלתי חוקי, כולל המבנה, ועסק שאין לו רשיון הוא בלתי חוקי.

ע. לפיד:
מבחינה משפטית זה לא מדוייק.

י. מרקוביץ:
חוסר הרשיון מהווה שיקול בגובה הפרמיה, לא לגבי עצם הביטוח.

י. קלנג:
אנחנו מצטרפים בהחלט להמלצה מס' 8 של ועדת הפנים, בדבר יעילותם של הכבאים בעת הכיבוי.

ולאחרונה: דרוש קשר הדוק יותר בין משרד הפנים ומרכז השלטון המקומי בנושא הכבאות. מאז אני משמש י"ר ועדת הכבאות של השלטון המקומי, זה כשנתיים, עוד לא ישבנו אף פעם אחת עם מר מרקוביץ.

א. שפיר:
כמפקח הכבאות הראשי יש לי סמכויות מוגדרות, בעיקר לראג לצד החקיקה של הנושא, הן הצד האקטיבי - מצב הכלים וכו' - והן הצד הפאסיבי של מנע. בענין זה אנחנו בין הארצות המתקדמות ביותר בשטח החקיקה, תקני כבאות וכו'. וזהו תהליך מתמשך. כי היום נוצרים חמרים חדשים, ואין לנו עדיין תקן כיצד להפעיל זאת - פי.בי.סי וכו'. אני יכול היום לשחק את כל התעשייה במדינה ע"י הוראה לא להשתמש בחומר מסויים היות והוא דליק. אנחנו בודקים אפוא ביחד עם הטכניון מהו "חומר דליק", לאיזו מטרה הוא מותר, ומהי מידת הדליקות שלו.

הי"ר י. ארידור:
זה ענין אחר. לא מבקשים ממך לחסל את תאונות הדרכים ע"י חיטול המכוניות.

א. שפיר:
זאת בדיוק הנקודה. יש לנו אפוא מספר תקנים לגבי חמרים דליקים. כל רשות מקומית חייבת לפעול לפעמים. והתקנים שלנו הם מהמתקדמים בעולם.

א. שפיר:

מפעם לפעם אני עורך "גיחות" ברשויות המקומיות ובמפעלים כדי לראות מה נעשה בהם בשטח של מניעת שריפות, אבל אין לי צוות לכך. יש לי מפקח מחוזי אחד לענין הפיקוח הזה. כשביקשתם להמציא לכם רשימה של מפעלים מסוכנים - הרשימה היא ארוכה מאד, ואין לי מי שיערוך אותה.

אינני מוכן ללכת בדרך של חברות הביטוח. זוהי דרך קלה מדי. ישבנו עם חברות הביטוח במטרה להגיע למה שאמר היו"ר. אבל במצב הקיים של החדרות בין החברות, כשכל אחת מוכנה לבטח הכל, חייב להיות תיאום. בחו"ל כל ענין הכבאות, פרט לסולמות הידראוליים, בחוץ בידי חברות הביטוח, שלכאורה הן צריכות להיות המעוניינות. ואילו אני מקבל מהן בקושי עזרה של כמה אלפי לירות. למה אין חברות הביטוח מקדמות את הנושא הזה? למה לא "תרכבו" עליהן בענין זה? בעבר לא הייתה לכבאים זכות כניסה למכנים כלל, ורק בתקפה האחרונה הצלחנו לתקן את החוק בענין זה, וכפשרה הסכמנו לאפשר לכבאים להיכנס למבנה עוד לפני שפרצה בו שריפה, וכן הכנסנו אפשרות של ביקורת פעם בשנה כדי לראות אם הוראות החוק מבוצעות.

מה עשיתם למפעלים שסירבו לתת לכם להיכנס?

היו"ר י. ארידור:

הוצאנו הוראה בענין זה. אעביר לך אותה.

י. מרקוביץ:

האם אתה מציע שכאשר ועדת הפנים דנה בענייני כבאות היא תזמין אליה את נציגי חברות הביטוח במקום את מר מרקוביץ?

היו"ר י. ארידור:

לא. אבל אנחנו ערים לנושא הזה, גם תוך שילוב עם הגא. עם כל ההערכה לוועדת הפנים, הייתי רוצה להגיש לכם עבודה טובה, אבל אין לנו הכלים לכך. בת"א בלבד יש 7,000 תיקים, שכל אחד מהם הוא תהליך שלם - בתי-מלאכה, מלונות וכו'. לשבת ולקבוע את מידת הסיכון שבכל אחד מהם - זוהי עבודה עצומה, שאין לי הכלים לבצע אותה.

א. שפיר:

לגבי מקומות כמו מלון "דבורה" חייבת להיות ביקורת בכל שנה, ודיווח לראש העיר. אבל אני אינני מסוגל לתת את זה.

מה שנוגע למספר הכבאים - התמונה כלולה בדו"ח שמסרנו לכם על שריפות ושריפות כבאות, והמונחת לפניכם.

אני שמח על החוברת שהגשמתם, אבל השאלה היא מדוע אין לכם חוברת מקבילה על התחום של מניעת שריפות.

היו"ר י. ארידור:

מקבילה על התחום של מניעת שריפות.

אין דבר כזה בכל העולם. הדבר משולב בדו"ח על השריפות, כי הוא מתגלה רק

א. שפיר:

כשפורצת שריפה.

המכנים הגבוהים, המחסנים והתעשייה הפטרוכימית - הם המסוכנים ביותר בכל העולם, ובכל שנה צריך לבדוק אם

א. שפיר:

לא חלו בהם שינויים, כולל שינויי יעד, שהגבירו את סיכוני האש בהם.
זהו תהליך מתמשך שאיננו יכולים להתגבר עליו.

מניעת אש היא היום מדע, ואי-אפשר לקחת את הכבאי המשתער על האש ולהפוך אותו למהנדס. בת"א הכניסו לעבודה לצורך מניעה מהנדס מותלם כיועץ לענייני כבאות, וזהו הישג ראוי לציון. אנחנו עורכים היום קורס להנדסת כבאות, כדי לקדם את נושא המניעה ובטיחות אש. הלוואי והיו לנו כמה מהנדסים טובים עם צוות של פקחים טובים ברמה של טכנאים. אבל אנחנו עושים כל מה שאנחנו יכולים.

הי"ר י. ארידור:

כמה אנשים נמצאים היום בארץ בסכנה
זו של שריפות?

3 מיליון.

א. ורדיגר:

ב-1975 נהרגו שני אנשים משריפות.

י. מרקוביץ:

כל מי שיוצא היום לרחוב נמצא בסכנה.
אין הגדרה של סיכון ישיר מסכנה של

א. שפיר:

מה שנוגע לסגירת מפעלים - זהו
חחום השייך לעירייה, ואינני רוצה להיכנס אליו.

אש.

י. ריטוב:

להצעת הי"ר בעניין חברות הביטוח:
אין מנוס מלהכניס את חברות הביטוח
לתמונה בשלב כלשהו, כי זהו גורם מרמיע. אני מעריך שרוב השריפות
הגדולות הן הצתות, כלומר שמישהו מעוניין בכסף של חברת הביטוח.

י. בארי:

האם יש ביטוח חובה של בנייני ציבור
מפני אש?

י. ריטוב:

אין. אבל זהו אחד האמצעים לקבל כסף.
מכאן שנושא הביטוח הוא גורם בעניין
זה של שריפות ובתייחסותו של האדם לשאלה של נקיטת אמצעי מניעה.

קשה להגדיר מה זה "סיכון" מבחינה
זאת. כי הרי אי-אפשר לסגור את המדינה. צריך גם לזכור שאנחנו רוצים
חמיד אחרי ההתפתחות; לעולם לא נוכל לבוא לפנייה ולא לעצור אותה. צריך
רק לדאוג לכך שהמרחק אחרי ההתפתחות לא יהיה גדול.

אינני מאמין שבמצב של היום אנחנו
מסוגלים להגיע להרבה יותר. אם יש לנו 7,000 תיקים בת"א, ומטפלים
בהם 6-7 אנשים - פירוש הדבר שמפקח אחד צריך לעבור על 14 תיקים ביום
כדי לעבור על כולם פעם בשנה, וזה בלתי אפשרי. אבל אנחנו הולכים לקראת
הנושא ברמה מקצועית. יחד עם זה, אנחנו חייבים ללכת לפי סדר עדיפויות.
עד היום היתה העדיפות הראשונה לבתי-חולים, ששם המצב הוא שאדם השוכב
חולה עלול להישרף מסיגריה ואיננו יכול לצאת בכוחות עצמו.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

י. ריטוב:

ביצוע המסקנות קשור בהוצאה כספית גדולה, אבל כאמור אנחנו הולכים לקראת זה. ברור שלא נוכל לסגור בתי-חולים בגלל ליקויים שמצאנו בהם. אבל אנחנו עומדים על כך שכל תקלה מיידית תתוקן מיד. גם לגבי בתי-מלון הבעיה מסובכת מאד, כי יש בהם המון דברים דליקים: מזרונים, גז וכו'. מה שאנחנו רוצים זה להגיע למצב שאם תהיה שם שריפה - מימדיה יהיו קטנים ככל האפשר, ושחמיד אפשר יהיה לחלץ את האנשים במהירות, בסבירות מתקבלת על הדעת. זה המודד. כשאנו מבקרים במלון כלשהו, אנחנו מוסרים לו הוראות. והמודד הוא כאמור עד כמה מבצעים את ההוראות שלנו, שגם הן עשויות להשתנות משנה לשנה. בת"א יש קרוב ל-200 מבנים גדולים - בתי-חולים, בתי-מלון, תיאטראות, בתי-משרדים וכו'. אנו שואפים, אחרי בתי-החולים שהמהנדס לנו הצעה מה לבדוק גם במבנים האחרים הללו, ולקבוע מידה של סיכון לגבי כל אחד מהם ומרווח הזמן שאנחנו מוכנים לאפשר להם לתקן את הליקויים. בחקופה הקרובה נערוך סקר כזה לגבי בתי-מלון ומבני ציבור.

למלון "דבורה" העברנו הוראות בנובמבר 1976. לא אמרנו לסגור את העסק, כי ראינו שם ליקויים, אבל מבחינת אפשרות של חילוץ אנשים במהירות המצב היה סביר.

היו"ר י. ארידור: ומה שנכתב בעתון שדרשתם את סגירתו של המלון לא היה נכון?

מר להב: זה התבלבל עם מועדון-הלילה שבבנין.

י. ריטוב: לא היו מתקני אש במסדרונות של המלון במספר הנכון, אבל זאת לא סיבה לסגור את המלון. מבחינת אפשרות של חילוץ אנשים הם היו כאמור במסגרת החוק - מדרגות במרחק סביר מכל חדר וכו'.

לפי החוק צריך להגיע למצב שאתה יכול לחייב החזקת צוותות כיבוי מיוחדים בקומפלקס מסויים. אם בונים היום למשל תחנה-מרכזית חדשה בת"א - צריך לחייב אותם להחזיק צוות כיבוי משלהם, מיעד לתחנה המרכזית-בלנד. יש להם הוצאות אחזקה עצומות, ואפשר לשלב את הצוות הזה במערך האחזקה, ואז יהיו 16 אנשים שיחמחו כדבר ראשון בנושא הכיבוי. גם בבתי-מלון צריך שיהיה כבאי שזהו תפקידו הראשון, וכתפקיד משני הוא יוכל לעסוק באחזקה.

היו"ר י. ארידור: הצרה היא שזאת איננה חשובה היום, כיוון שלאור המסקנות שלנו הדברים הללו כבר צריכים היו להיות מוכנים.

י. ריטוב: מה שנוגע לכוח אדם, אנחנו חייבים להמציא במצב שנוכל להגיע לכל חלקי העיר תוך 3-5 דקות. לצורך זה דרוש לנו כוח אדם מתאים. מניעת שריפות אמנם תצמצם את מספר השריפות, אבל היא לא תמנע אותן לגמרי. ולא ייתכן מצב - ולו פעם בכמה שנים - שפורצת שריפה וצריך לחלץ אנשים ולכבות את האש ואינך יכול בגלל חוסר בכבאים, ואז מספר הקרבנות הוא עצום. בחו"ל יש הרבה יותר תקציבים וכוח אדם, ושם מספר השריפות והקרבנות גדול הרבה יותר מאשר אצלנו. ובעניין זה לא הייתי טופח לעצמנו על השכם. המצב הנוכחי איננו טוב; שירותי הכבאות חייבים לגדול לפחות פי ארבעה.

מר להב:
עלינו להבדיל בין בנינים ישנים וחדשים. לגבי בנינים חדשים - ההקפדה של העירייה היא אבסולוטית. אנשי הכיכוי מעורים בוועדת בנין ערים, ושום מבנה חדש לא מקבל רשיון אם אינו עונה גם לאספקט של כיכוי אש.

ב.צ. קשת: אתה בטוח בזה?

מר להב:
אני חושב שזה נכון. אחרת לא הייתי אומר את זה.

ע. לפיד:
איש הכיכוי יושב בוועדת בנין ערים.

ב.צ. קשת:
השאלה היא מה מסקלו שם. האם הוא יכול לשים וטו, כפי שאנחנו תבענו?

י. בארי:
ומה בנוגע להארכת רשיון?

י. ריטוב:
מעמדו של האיש בוועדה הוא של יועץ. אבל עצם ישיבתו שם מועילו, כי הוא שומע דברים וזה מאפשר לו לדרוש את התיק ולפעול. ברור שטוב יותר היה אילו הייתה לו יותר מאשר סמכות מיעצת בלבד.

היור' י. ארידור:
מי מנע מכם לתקן את החוק בענין זה עד עכשיו?

י. טרקוביץ:
לא צריך לתקן את החוק.

ח. קאופמן:
כפ"ת למשל לא מאשרים שום בנין ללא אישור של מכבי-האש.

י. ריטוב:
מבחינה זאת חל שיפור עצום בשנים האחרונות בוועדות בנין ערים.

מר להב:
ראש העיר והמועצה הם נבחרים הציבור, וצריך לסמוך עליהם בענין זה של דיני נפשות.

המצב גרוע יותר לגבי מבנים ישנים. כאן אנחנו צריכים להתפשר עם המציאות, כי אחרת צריך היה לסגור חצי חל-אביב. כאן המדיניות שלנו היא להמליץ על סגירה רק במצב של סכנת נפשות ממש, וכאן צריך לסמוך על הידע המקצועי והנסיון המצטבר של ספקח הכבאות ואנשיו.

י. בארי:
מה פירוש "ידע מקצועי"? הרי במלון "דבורה" עלול היה הדבר להסתיים באסון גדול, ורק צמקרה לא נפגעו אנשים.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

מר להב:

לא במקרה. כי יש שם מדרגות רחבות
במרכז כל קומה, עם אפשרות סבירה של
היחלצות.

היו"ר י. ארידור:

אבל מעבר האש בצנורות האוורור, כפי
שהיה גם במקום אחר - האין אפשרות
למנוע זאת ע"י חסימה כלשהי? ומדוע
ואם נדרשה - מדוע אין היא מתבצעת?

י. ריטוב:

כאן נכנסת השאלה של פיקוח צמוד
מצדנו, דבר שאיננו מסוגלים לו.

היו"ר י. ארידור:

למה לא יתנו למלון כזה שלושה חדשים
שהות להסדיר את העניין, ואם איננו
מסדיר זאת - הוא יסגר? כי מלון צריך להיות בעדיפות די גבוהה מבחינת
שירותי הכיבוי, יותר מאשר בנין משרדים, כיוון שבמלון יכולה האש לתפוש
את האנשים בלילה, בשנתם.

י. ריטוב:

כבר אמרתי שאחרי שגמרנו עם בתי-
החולים אנחנו עומדים להתחיל עם

בתי-מלון, ואח"כ בתי משרדים.

מר להב:

מה שנוגע לסמכות סגירה, נראה לי
שכל ע"אד האחזיות היא על הרשות
המקומית לגבי פעולות מניעה, כיבוי ורישוי - גם האפשרות לצוות על
סגירה צריכה להיות בסמכותה של העירייה.

י. ריטוב:

אחרי 60 יום.

היו"ר י. ארידור:

גם היום זה בסמכותה. השאלה היא אם
העירייה אכן משתמשת בסמכותה זו,

אפילו אחרי 60 יום.

מר להב:

מכל מקום, לדעתי אין צורך להעביר
את הסמכות הזאת לרשות מרכזית.

ע. לפיד:

בדקתי את מערכת החוקים השונים בנושא
הכבאות, הן מבחינת הקמת הבנין לפי
חוק התכנון והבניה, רישוי העסק, וחוק הכבאות. ביסודו של דבר יש
סמכויות די רחבות. עם זאת, בהתחשב בכוח האדם שניתן להשיג היום למטרה
זו, בהיקפו ובטיבו, שיפורים ושכלולים מסויימים במערכת החוקים הללו
יקלו במידה רבה על מלאכת הביצוע והאכיפה, שהיא בעצם הלוקה כיום.

עוד לפני השריפה במלון "דבורה" יזמנו
ביחד עם משרד הפנים הצעות לשיפורים בנושא זה. למשל, בנושא של תהליך
הבניה, שהוא למעשה העיקרי בפעולת המנוע, בכל הנוגע לקונסטרוקציה של
הבנין יש תקנות די מפורטות בדבר רוחב המעברים, חודרי מדרגות, מעליות
וכו'. התקנות הללו טעונות פירוט נוסף ורביזיה מהאספקט הבטיחותי. מה
שחסר כמעט לחלוטין הוא בנושא של החמרים הדליקים - הציפויים,
הדקורציות וכו'.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

כאן דרושה מדיניות ארצית.

מר להב:

כל עור הדברים אינם מעוגנים בתקנות
מפורשות של שר הפנים לגבי החמרים
שמותר ואסור להשתמש בהם - אי-אפשר להשאיר זאת בידי כל רשות כבאות
בנפרד.

ע. לפיד:

מר מקוביץ יכול להעביר חוזר לכל
רשות כבאות מה מותר ומה אסור, ואין

הי"ר י. ארידור:

צורך בחקנות לשם כך.

זה קיים.

א. שפיר:

נסיון הביצוע שלי הוא שגם אם הדבר
מעוגן בתקנות מפורשות, עדיין יש
בעיות בביצוע, ולא כל שכן בהערך תקנות מפורשות.

ע. לפיד:

מהנדס או ארכיטקט שהולך לבנות,
צריך לדעת מראש מה מותר ומה אסור
לו.

מר להב:

בוועדת התכנון יושב איש הכבאות,
והוא יכול בו-במקום לומר: זה כן
וזזה לא.

הי"ר י. ארידור:

נכון. אינני אומר שבתנאים הנוכחיים
אי-אפשר לפעול. אבל בהתחשב בכוח
האדם ובצורך לתרגם את התקנות, מנסיוני בשדה אני יודע שתקנות מפורטות
כאלו יקלו במידה רבה על כולם.

ע. לפיד:

אני אינני רואה את הבעיה בכך
שיקראל לזה "תקנה" במקום "הנחיה".

הי"ר י. ארידור:

אלה הם דברים קטנים.

קטנים אבל חשובים מאוד. אלה הם
הדברים הקטנים שעושים את הדברים
הגדולים. ובדרך כלל אצנו לוקים בדברים הקטנים הללו.

ע. לפיד:

דבר שני: כיום המצב הוא שאם איש
הכבאות מוצא סכנה מיידית, בהתאם לחוק רישוי עסקים אין אפשרות לצוות
על סגירה מיידית של מפעל, אלא רק כעבור 60 יום, עם זכות עדעור וכו'.
נאמר לי מפי רשות הכבאות שיש מקרים שבהם חשוב שהסמכות הזאת תהיה
מיידית, ולו רק כדי לאכוף על האיש את הביצוע המיידית.

באמצעות ביהמ"ש אפשר להוציא גם
צו מיידית כזה.

הי"ר י. ארידור:

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

כך נאמר לי, כדי לתת לאיש את
ההרגשה שאם לא יתקן מיד - יש סמכות

ע. לפיד:

לראש העיר לסגור מיד את העסק.

כמה פניות מהכבאות נת'א קיבלתם
לסגור עסקים קיימים בגלל הסיבה הזאת

היו"ר י. ארידור:

של חוסר אמצעי בטיחות מפני אש?

שנים בלבד. בשניהם פועלים לסגירת
העסק, אבל זהו הליך משפטי.

ע. לפיד:

יש היום סמכות חוקית להוציא צו
סגירה אדמיניסטרטיבי, ולבקש אישור
אנחנו מצדנו הגענו למסקנה שהבעיה

היו"ר י. ארידור:

של ביהמ"ש, אם רוצים להשתמש בה. איננה תיקונים בחוק.

כבר אמרתו שביטודו של דבר יש סמכות.
יש מקום רב לשפר ולשכלל. היום
למשל הרשיון לעסק ניתן לצמיתות, ויש קושי רב לסגור עסק.

ע. לפיד:

אין כל מניעה להפקיע רשיון.

י. בארי:

אנחנו נתקלים בטיבוכים עצומים
כשנותנים רשיון לצמיתות, ואנחנו
מבקשים להקל עלינו את ההליך המינהלי. משום כך ביקשנו ממשרד הפנים
שכל עסק יידרש מדי שנה לעבור ביקורת. עכשיו הולכים לקראת תיקון
הדברים, מה שיקל במידה רבה על תיקון המצב.

ע. לפיד:

חולשת אנוש היא שכאשר כיים נתפש
ובארנק שחטף יש 10 לירות - ענשו
קל מזה של כיים שגנב ארנק ובו 5,000 לירות. אבל לפחות לכאורה העבירה
היא אותה עבירה והכוונה היתה אותה כוונה. אני אומר זאת משום שאילו
השריפה האחרונה במלון "דבורה" היתה מסתיימת באסונות בנפש - הצעקה
היתה גדולה הרבה יותר, והמסקנות קיצוניות יותר. אבל היה לנו מזל
בכך שהפעם לא נסתיים הדבר באסונות בנפש.

י. בארי:

לנו כוועדת הפנים של הכנסת יש מעמד
כלפי הממשל. אין לנו שום מעמד כלפי חברות הביטוח. חברות הביטוח יכולות
גם למרוב להתייצב בפני הוועדה. לכן, כשמר שפיר שואל למה אנחנו לוחצים
על משרד הפנים ולא על חברות הביטוח - זאת הסיבה.

מר שפיר הצהיר שמבחינת התהליך
החקיקתי הכל פחות או יותר בסדר, והבעיות מתחילות כשמגיעים לאכיפה.
זהו מצב אפייני למדינת ישראל בשטחים רבים.

אנשי הכבאות טוענים שאין כלים ואין
כוח אדם, וזה מחזיר אותנו לשאלה של סדר הקדימויות בחברה הישראלית.
מצד אחד יש עשרות אנשים מיותרים בממשל הציבורי, שאוכלים את התקציב,
ומצד שני במחלקות החיוניות אין כוח אדם ואין תקציב. בנקודה זו אין
מקום לפשרות. אם נכון ששירותי הכבאות צריכים לגדול פי ארבעה - הם
צריכים לגדול פי ארבעה, ללא פשרות. צריך להחליט אחת ולתמיד מה חיוני
יותר ומה חיוני פחות.

י. בארי:

כדי לקדם את הנושא אני מבקש להעלות רעיון להרהור: האין מקום לצאת במערכת הסברה ויחסי ציבור כדי לנסות להפחיד את החברה באופן מודע ומתמיד בעניין זה, מה שקוראים באנגלית "scare-policy"; לא להסתפק בכך שנסיק מסקנות שכעבור שבועיים יאפילו עליהן דברים חשובים יותר. על אחת כמה וכמה במצב הבטחוני שבו אנחנו שרויים כיום.

היור' י. ארידור:

למשל: לא ראיתי אף מסדר טלביזיה אחד בנושא זה של שריפות.

י. מרקוביץ:

הוא יופיע לקראת הקיץ, שאז מחריפה הבעיה.

ב.צ. קשת:

בישיבה קודמת שהוקדשה לנושא זה קראתי מתוך הדו"ח שקיבלנו על המקומות שעליהם מצביע מרכז הכבאות כבעלי דרגת סיכון במונית וגבוהה.

א. שפיר:

לא מרכז הכבאות אלא חברות הביטוח.

ב.צ. קשת:

אבל אנחנו קיבלנו את הרשימה מכאן. זה היה חתך ארצי של ערים, מושבות, קיבוצים, בתי-חולים, בתי-ספר, בתי מלון, תחנות דלק, מבני ציבור וכו'. והשאלה הייתה: מה יהיה? ולא דרושה הייתה השריפה במלון "דבורה" כדי שנהיה מודאגים מהמצב. אינני רוצה גם לתקוף את הגוף שצריך להיות אחראי, כיוון שאני יודע שאי-אפשר לדרוש מאנשים תוצרת כשאינך נותן להם את הכלים המתאימים. אבל השאלה נשאלת בכל זאת מה לעשות.

לדבר אחר אין צורך באמצעים גדולים - לסגור עסק. ואפשרות של סגירה משפיעה יותר מכל חינוך או אמצעי אחר. אם נסגור מלון אחד לקראת העונה או באמצע העונה - ירתיע הדבר את כל בתי-המלון האחרים. בכך אין לי ספק.

א. שפיר:

אמת.

ח. קאופמן:

אולי תעשה לו טובה בכך.

ב.צ. קשת:

אינני מאמין ב"טובה" כזאת, כי אם בעל העסק איננו סוגר בעצמו - סימן שאיננו מעוניין לסגור. אבל גם אם זאת טובה - אדרבה, תהיה זו טובה גם לבעל המלון, וגם ימנע שריפות.

ענין הסבירות של הצלה גם הוא ענין של סיכון. בכל מקרה כזה עלולים אנשים לתוך הבהלה להתבלבל ובמקום לרוץ לעבר המסדרון - לקפוץ מן החלון. גם במלון "פארק" בנתניה יכלו הכבאים להציל את כולם, אבל בפאניקה שנוצרה האנשים לא חיכו, ואי-אפשר לדרוש מאנשים שלא יהיו הסטריים כשהם מתעוררים באמצע הלילה לתוך ההמולה ואינם יודעים אם מדובר בשריפה או במחבלים וכו'.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

ב.צ. קשת:

אם תחנת דלק במקום כלשהו תעלה באש ויקרה אסון - אין לכך הצדקה גם אם שירותי הכבאות הודיעו מראש שהסבירות של הסיכון גבוהה מאד. לכן אני תחזור ואומר: עלינו לקבוע אחת ולתמיד: עד כאן - והלאה לא.
דב-קומות בת"א, ואני מודאג.

ע. לפיד: שם בכלל אין סמכויות לסגור.

ב.צ. קשת:

אני בני מדבר על סגירה. אני מדבר על עשרות-אלפי בני אדם שנמצאים בבתי 6-7 עובדים. אבל מה קרה מאז?

א. שפיר:

זכותך לפנות לשירותי הכבאות בבקשה שיערכו בדיקה בבנין גם יותר מפעם אחת בשנה.

ב.צ. קשת:

ובבנין שאני גר בו, בית מגורים של שבע קומות, אף אחד איננו יודע בכלל מה לעשות במקרה של שריפה.

מכל האמור לעיל אני חוזר ואומר שאנחנו חייבים להגיע למסקנה שמהו איננו בסדר בשטח זה, וצריך לעשות משהו. ולדברים שנאמרו, שלא ניתן רשיון ללא חתימה של נציג הכבאות בוועדת התכנון - אני משוכנע שבמציאות אין זה כך. כי כל בתי המלון שבהם קרו מקרים כאלה הם חדשים, והם אינם שומעים לכם.

לי אין תרופה, פרט לכך שהאחדאים לנושא צריכים להבין שוועדת הפנים של הכנסת יכולה להיות לעזר, ואיננה עוסקת רק בתפקודי ביקורת ונזיפה. ועדת הפנים עזרה גם למשטרה כשדאחה שיש צורך בכך, זעקה, התריעה ופנתה. אבל אם לכם אין כוח אדם - לנו בוודאי אין. תגידו אפוא אתם מה אתם רוצים, ונבוא לעזרתכם.

א. שפיר:

אמרנו: תכפילו את מספר הכבאים פי ארבעה.

היז'ר י. ארידור:

ועדת הפנים הגישה שורה של המלצות שאינן קשורות בהוצאה כספית ניכרת, וגם ההמלצות הללו לא מולאו. אני מציע אפוא לא להעביר את הענין לפסים של חוק ושל סמכויות, וגם בנושא הכספי אפשר לתרגל אחרת, במסגרת האפשרויות.

ח. קאנפמן:

יש לי הרגשה שיתכן שבמלון "דבורה" היה מעשה חבלה, בשעתו הייתי בהילטון, כשקרה שם משהו; אח"כ עברתי לפלאזה. נדמה לי שבימים האחרונים הייתה שריפה גם בכרך אתרים. בכל המקרים כמעט מדובר במרתפים, ובעובדים שחלקם הגדול ערבים. אינני יודע עד כמה אנו ערים לנושא זה. והרי המרתף הוא המקום הקל ביותר להצתה.
הייתי ממליץ שקצין הבטחון של מקום כזה יהיה אדם שעבר קורס כיבוי אש. עי"כ יהיה יותר עד ויותר בקי בנושא.

ח. קאופמן:

שנית, למה לא לאתר את נושא המרתפים ולנסות לאטום שם את הבעיה, כשאנו יודעים ששם עיקרה, כולל צינורות- האורורור?

א. שפיר:

בענין זה יש הוראות מפורשות.

ח. קאופמן:

אבל כדאי לבדוק זאת טוב יותר, גם לאור האפשרות שמדובר בהצתות.

אינני יודע אם יש יועץ משפטי אקטיבי ליד מפקח הכבאות, שיעמוד על משמר החוקים הקיימים.

א. שפיר:

ברמלה-לוד יש אדם כזה, אבל ראש העיר איננו רוצה לסגור עסקים.

ח. קאופמן:

בארה"ב ובמקומות אחרים ראיתי דבר שאיננו קיים אצלנו: מיכל גבוה של 30-40 מטרים עם מים למקרה של שריפה. אצלנו הכל תלוי בשאיבה ובמים בצינורות, ואין מתקן בחוץ המבנה עצמו שיכול לאפשר הצפה ראשונה, ברגעים הראשונים.

א. שפיר:

יש, כמות של מים שמספיקה לפחות לרגעים הראשונים.

ח. קאופמן:

כל השנים אני טוען שצריך להטיל אחריות רבה יותר על מהנדס הבניה. אנחנו נוהגים לתקוף את הקבלן. אבל האוטוריטה, גם האינטליגנטיה, היא של מהנדס הבניה, שלא יכול להגיש תכניות שלא עברו את האישור המקצועי. הוא צריך להיות אחראי לכל הפרוייקט של הבניה, כולל תנאי הבטיחות וכו'. אבל אנחנו מתעלמים מכך. כשמר ריטוב שולח למשל מכתב למלון "דבורה" בענין בטיחות אש, הוא שולח אותו למנהל המלון ולא למהנדס.

האם קיים יועץ בטיחות ליד שירותי הכבאות? זה יכול אפילו להיות מוסר פרטי שבדוק את תנאי הבטיחות, כמו שיש מהנדס אקוסטיקה וכו', ונותן את חתימתו המתלווה לבקשת הרשיון.

כל בתי-המלון החדשים קיבלו אישור, אלא שהיתה פשרה בין שירותי הכבאות לבין בעל הפרוייקט. אבל הם אינם יכולים לבנות ללא אישור.

א. גיבלבר:

מכל הנושאים שהועלו כאן הדבר היחיד שאנחנו יכולים לדבר עליו הוא כוח האדם לפיקוח. אי-אפשר לכסות את כל המבנים, אבל צריך לקבוע עדיפות מסוימת: בתי-חולים, אח"כ בתי מלון, אח"כ בתי תרבות, בתי קולנוע, כולל בתי-כנסת וכו'. ואנני מדבר על בית חדש. בית חדש איננו מקבל רשיון אם לא עמד בתנאי בטיחות. גם מבנה קיים צריך להיות מותנה באמצעים שיתקין למניעת שריפות. אלא שמספר העוסקים בכך הוא כה מצומצם שאי-אפשר לדעת הכל. צריך אפוא להטיל על משרד הפנים לבדוק ולקבוע מהו כוח האדם הדרוש כדי לעמוד לפחות על משמר הדברים הללו. אחרת לא עשינו כלום.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

א. גיבלבר:

אני מבין שיש תקנות וסמכויות לגבי בנינים חדשים. מה לגבי הבניינים הקיימים מסוג זה?

הי"ר י. ארידור: גם לגביהם יש סמכויות.

א. גיבלבר:

אם כן, לא ייתכן שייעשו בהם שיפוצים ללא רשיון, כולל שיפוי בחמרים דליקים, בפרט במקומות רגשים מהסוגים שהזכרתי, וגם כשהבניין כבר קיים.

ח. קארפמן:

בענין כוח אדם אולי אפשר לשלב זאת עם המשמר האזרחי, שאנשי המשמר האזרחי (לא בגילים היותר מבוזריים) יעברו קורס ויקבלו תג, וברגע שהם מבחנים בשריפה - ידעו מה לעשות.

הי"ר י. ארידור:

לא הייתי מטיל זאת על המשמר האזרחי.

בסיכום הדיון ניתן לומר שהמצב מבחינת סכנת שריפות הוא מדאיג. רוב ההמלצות של ועדת הפנים לא בוצעו, כשרובן אינן קשורות בהוצאות תקציביות אלא בחלוקת תקציבים קיימים. אין רשימה מדויקת של המבנים המסוכנים, אם כי הדברים יכולים להיעשות בתחום המקומי. עדיין אין (אם כי יש החללות) תקנים אחידים למניעת שריפות.

א. שפיר:

יש. עכשיו עושים רביזיה.

הי"ר י. ארידור:

אנחנו שמענו שאין תנאים אחידים. לא שמענו על הענקת סמכויות חוקיות במקום שהחוק מאפשר זאת. איננו רואים הפעלה מספקת של הפעילות ברשויות המקומיות, למרות שמרכז השלטון המקומי פנה לרשויות המקומיות בנדון. איננו רואים התקדמות בענין הביטוח, ואיננו רואים גם ריאורגניזציה בשירותי הכבאות. ואני חייב לומר שזה מדאיג מאד, מפני שמדובר בחיי אדם.

י. מרקוביץ:

רציתי להביא לידיעת הוועדה ששר הפנים מינה ועדת בירור לפי תקנה 3 לתקנות שירותי הכבאות, לגבי חקירת הדליקה במלון "דבורה", כשהמטרה היא לבדוק לא רק את מלון "דבורה" עצמו אלא גם מה הם הלקחים לגבי כלל בתי-המלון. עוד לפני זה סיכמתי עם המשטרה והוחל בבדיקת בתי-המלון בארץ. עד עכשיו נבדקו 30 בתי-מלון, כשצוות משותף של המשטרה, הכבאות וקציני הבטחון של המלון עוברים במלון, בודקים ומכינים דו"ח ביחד עם בעל המלון ומדריכים אותו לגבי התיקונים שעליו לעשות. הפניתי את תשומת לב של התאחדות בעלי המלון בארץ וביקשתי מהם לפעול בענין זה ע"י הוצאת חוזר פנימי לחברים. קיבלתי תשובה שהם פועלים באמצעות קציני הבטחון שיש היום בכל בתי-המלון הגדולים. עם כל זה, אין אפשרות היום למנוע מקרים כאלה.

הי"ר י. ארידור:

אילו הזהרתם שבאפריל לא יחודש הביטוח של מלון שלא ימלא אחר התנאים - אני מבטיח לך שכל בתי המלון היו ממלאים אחר הדרישות עד אפריל.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
1.2.77

זה לא קיים בשום מקום בעולם, ואננו
חושבים שכדאי לעשות זאת.

י. מרקוביץ:

ח'כ קשת: תגידו מה אתם צריכים. אני
בטוח שהפורום הזה הוא היחיד במדינה שדן בנושאים אלה ויכול לתרום.
אינני חושב שהבעיה היא כספית. לא העלינו כאן את שאלת הציוד. במערך
ציוד הכבאות בארץ חל שיפור עצום; לשלוש השנים הקרובות הקצבנו 33 מיליון
לירות לרכישת ציוד.

כאן הנקודה: במקום 33 מיליון לציוד
אולי אפשר היה להקציב 30 מיליון לציוד

הי"ר י. ארידור:

ו-3 מיליון למניעה.

י. מרקוביץ:
הבעיה איננה של כסף אלא של מדיניות.
לא אמרתי שאנחנו זקוקים לתוספת של
47 אנשים לשירות למניעת דליקות ואין לנו כסף לכך. הבעיה היא שקיימת
מדיניות לא להגדיל את כוח האדם, וכאן הקושי. הקפאת התקנים איננה מאפשרת
לנו להוסיף אנשים לפעולה זאת, כשבת'א יש לכך רק שבעה אנשים במקום
שדרושים 14.

הי"ר י. ארידור:
נניח שאדם נוסף עולה 50 אלף לירות.
במקום 33 מיליון לציוד אתם יכולים
להקציב לציוד רק 31 מיליון, ובכסף שנשאר - לקבל 40 אנשים נוספים, הגדלה
ב-40%.

אבל לא מאשרים לו תקן.

ב.צ. קשת:

זאת לא תשובה לוועדה. כי אם הבעיה
אמנם בוועדה - מה יעזור ציוד של
33 מיליון?

הי"ר י. ארידור:

גם בעיית העובדים-הסוציאליים במדינה
היא בעיה בוועדה.

א. גיבלבר:

הי"ר י. ארידור:
אבל אני מדבר על תקציב קיים. את
המדיניות בסופו של דבר אתם קובעים.
את הבעיות צריך לפתור במקום שבו הן חמורות. אחרת נעמוד במצב שמדיניות
מסוימת עלולה להביא לפיגוע-נפש.

ב.צ. קשת:
בא אליך האחראי במשרד הפנים ואומר:
יש לי כסף, אני מבקש שתעזרו לי לקבל
אישור לתקנים. כאן הייתי בודק קודם כל כמה פקידים נוספו באותה תקופה
במשרד הפנים, ולמה מפנים אותם לשולחנות במקום לעבודה יעילה. על כך
צריכה להיות המלחמה.

בדיוק כך. אני רק שמח שמר מרקוביץ
מאשר שהבעיה איננה כספית.

הי"ר י. ארידור:

י. מרקוביץ:

גם לא אמרתי שאני דורש את תוספת
התקנים למשרד. במשרד אולי אדרוש
להמיר משרות. אני מדבר על הרשויות המקומיות. נכון שעיריות גדולות
יכולות להוסיף תקנים, אבל מצד האוצר המצב קשה. עכ"פ, אם ההמלצה תהיה
לקצץ במקום אחד ולהעביר למקום אחר - מבחינת היעילות זאת אולי המלצה
נכונה, אבל איננה מציאותית. רוב נושאי הכבאות הם במסגרת של איגודי
ערים, שהם רשות מקומית שהרכבה הוא 99% כבאים.

ובנושא חברות הביטוח: הרשימות שהגשנו
הן רשימות שקיבלנו מהביטוח. יש גם ועה שלביטוח יש גם אינטרס כספי.
כשטוענים שסיכון אש גבוה יותר - הם גובים פרמיה גדולה יותר. השיקול
איננו יכול אפוא להיות מקצועי בלבד, אלא צריך להביא בחשבון גם את
האינטרס הנגדי.

נכון שאתם יכולים לעזור לנו; אני

רק מנסה להצביע על הכיוון.

נכון שהבעיה של חוקים וסמכויות איננה
החמורה ביותר. הבעיה היא איך לפקח, איך להיכנס לאתר, תעודת הגמר וכו'.
ואין היום מי שיעשה את הפיקוח. ואם נעשה צעד כלשהו קדימה בענין זה -
תרמנו לענין.

י. בארי:

לפי סעיף 20 לחוק רישוי עסקים רשאי
הממונה על המחוז, שהיה לו יסוד סביר
להניח שנעברה עבירה בעסק, לפי סעיף 14, להפקיע את הרישיון. גם שר
הפנים רשאי להתקין תקנות בענין דליקות, וגם שר המשטרה. אם הם יתקינו
אפוא תקנות כאלה שיוצמדו לרישיון - מי שעובר עליהן עובר על חבאי
הרישיון, ואין צורך ב-60 הימים:

הי"ר י. ארידור:

אני מציע שתוך חודש ימים נקבל דו"ח
על ההתקדמות בנושא זה. הישיבה
נעולה.